

Lieta C-759/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 7. decembris

Iesniedzējtiesa:

High Court (Īrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 29. novembris

Prasītāji:

PJ Carroll & Company Ltd

Nicoventures Trading Ltd

Atbildētāji:

Veselības ministrs

Īrija

Attorney General (Ģenerālprokurors)

Piedaloties:

Philip Morris Limited

Philip Morris Products SA

Philip Morris Manufacturing & Technology Bologna SpA

[*omissis*: atsaucies uz valsts tiesību normām un pusēs]

[..] prasītāju [..] prasījumi [..] ir šādi: “

1. “Atzīt, ka Komisijas 2022. gada 29. jūnija Deleģētā direktīva (ES) 2022/2100, ar ko attiecībā uz atsevišķu karsējamajiem tabakas izstrādājumiem piešķirtu atbrīvojumu atsaukšanu groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/40/ES (turpmāk tekstā –

“Deleģētā direktīva”), ir spēkā neesoša un attiecīgi nav saistoša otrajam atbildētājam saskaņā ar Līgums par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 288. pantu un/vai 291. panta 1. punktu.

2. Atzīt, ka noteikumi, kas saskaņā ar 1972. gada Akta par pievienošanos Eiropas Kopienām (ar grozījumiem) (turpmāk tekstā – “1972. gada likums”) 2. pantu ļauj minētajai deleģētajai direktīvai pilnībā stāties spēkā valsts tiesībās, *ultra vires* pārsniegtu Konstitūcijas 3. iedaļas 1. punktā paredzētās pilnvaras (likumdošanas pilnvaras valstī).
3. Atzīt, ka ar valsts likumdošanas pasākumiem, kas noteikti vai pieņemti, lai izpildītu deleģētās direktīvas prasības, tiktu pārkāpta 2014. gada 3. aprīļa Direktīva 2014/40/ES par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (turpmāk tekstā – “Tabakas izstrādājumu direktīva”, “TID”), ja spēkā nav stājušies grozījumi TID, kas ļauj dalībvalstīm aizliegt tabakas izstrādājumus, kuriem piemīt raksturīgs aromāts vai kuru [...] sastāvdaļas, [...] satur aromatizētājus, vai tabakas izstrādājumus, kas nav cigaretes un tinamā tabaka.
4. *Certiorari* rīkojums, ar kuru tiek atcelts pirmā un/vai otrā uzskaitītā atbildētāja nolūks pieņemt, publicēt un piemērot Īrijas tiesību normas, kas nepieciešamas, lai atbilstu minētās deleģētās direktīvas prasībām vai lai tās izpildītu.
5. Ar rīkojumu izteikts lūgums uzdot Eiropas Savienības Tiesai (turpmāk tekstā – “EST”) 1. pielikumā minētos jautājumus prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai saskaņā ar LESD 267. pantu.

6. [...]

7. [*omissis*: citi valsts līmenī prasītie pasākumi]

[*omissis*: procesuālās darbības iesniedzējtiesā]

Tiesa atlika sava sprieduma pasludināšanu

[*omissis*: kas tika] pasludināts elektroniski [...] 2023. gada 15. septembrī [...]

Un saskaņā ar [*omissis*: šo] spriedumu

TIEK NOLEMTS [...] lūgt Eiropas Savienības Tiesu [...] sniegt prejudiciālu nolēmumu [...] saskaņā ar LESD 267. pantu [...]

[*omissis*: procesuālās darbības iesniedzējtiesā]

[..] atbilstoši pielikumā pievienotajam [..] rīkojumam par lūgumu [..] sniegt prejudiciālu nolēmumu

[..] TIESAS SEKRETĀRS

Sagatavots: 2023. gada 29. novembrī

[omissis: sīkāka informācija par pušu pārstāvjiem]

SARAKSTS

[..]

[omissis: atkārtoti norāda atsauces uz valsts tiesību normām un pusēs]

AR RĪKOJUMU IZTEIKTS LŪGUMS EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI

SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU

Iesniedzējtiesa

Šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “**LESD**”) 267. pantu ir iesniegusi Īrijas *High Court* ([omissis: *High Court* tiesneša vārds]). [omissis: kontaktinformācija]

Īrijas tiesvedības procesa dalībnieki un to pilnvarotie pārstāvji

[omissis: uzskaitīti katras puses advokāti]

Pamatlietas priekšmets

Eiropas Savienības Tiesai (turpmāk tekstā – “**EST**”) ir jāpieņem nolēmums par Komisijas 2022. gada 29. jūnija Deleģētās direktīvas (ES) 2022/2100, ar ko attiecībā uz atsevišķu karsējamajiem tabakas izstrādājumiem piešķirtu atbrīvojumu atsaukšanu groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/40/ES (turpmāk tekstā – “**deleģētā direktīva**”), spēkā esamību.

Pamatlieta ir par deleģētās direktīvas spēkā esamību vai spēkā neesamību. Prasītāji citu prasījumu starpā lūdz atzīt par spēkā neesošiem Eiropas Savienības (tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanas, noformēšanas un pārdošanas) 2023. gada noteikumus (ar grozījumiem) (turpmāk tekstā – “**2023. gada noteikumi**”), ar kuriem Īrijas tiesībās ir transponēta deleģētā direktīva.

Lai izlemtu jautājumus šajā tiesvedībā, ir nepieciešams EST nolēmums, jo Īrijas tiesai nav jurisdikcijas atzīt nevienu ES tiesību aktu par spēkā neesošu.

1. Prejudiciālie jautājumi

- 1.1. **Par pirmo jautājumu:** Vai deleģētā direktīva ir spēkā neesoša, pamatojoties uz to, ka tā pārsniedz Direktīvas 2014/40/ES 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā paredzētās pilnvaras, ņemot vērā LESD 290. pantu un Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 14. punktu, 19. un 28. pantu?
- 1.2. **Par otro jautājumu:** Vai deleģētā direktīva ir spēkā neesoša, pamatojoties uz to, ka Komisijai nebija tiesību secināt, ka ir notikusi būtiska apstākļu maiņa Direktīvas 2014/40/ES 7. panta 12. punkta un/vai 11. panta 6. punkta, un/vai 2. panta 28. punkta izpratnē?

Tiesvedībā aplūkoti ES tiesību akti

Tabakas izstrādājumu direktīva

Tiesvedība attiecas uz konkrētiem noteikumiem un atbrīvojumiem no šiem noteikumiem, kas paredzēti Direktīvā 2014/40/ES par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu (turpmāk tekstā – “**TID**”) attiecībā uz karsējamiem tabakas izstrādājumiem (turpmāk tekstā – “**KTI**”).

TID 7. panta 1. punktā un 7. panta 7. punktā ir noteikts aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu un/vai sastāvdaļas, kas satur aromatizētāju. TID 7. panta 12. punkts atceļ šo atbrīvojumu attiecībā uz visiem tabakas izstrādājumiem, kas nav cigaretes un tinamā tabaka, un piešķir Komisijai pilnvaras pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 27. pantu, lai atceltu šo atbrīvojumu konkrētai izstrādājumu kategorijai, ja Komisijas ziņojumā ir konstatēta būtiska apstākļu maiņa. Šajā saistībā TID 2. panta 28. punktā ir definēts jēdziens “būtiska apstākļu maiņa”.

Daži TID noteikumi attiecas uz smēķēšanai paredzētiem tabakas izstrādājumiem, savukārt citi noteikumi attiecas uz tabakas izstrādājumiem vispārīgāk. TID 2. panta 5. punktā definēts jēdziens “bezdūmu tabakas izstrādājums” un 2. panta 9. punktā – jēdziens “tabakas izstrādājumi smēķēšanai”.

TID 9. panta 2. punktā un 10. pantā ir paredzēts, lai uz smēķēšanai paredzētiem tabakas izstrādājumiem būtu informatīvs uzraksts un kombinētie brīdinājumi par ietekmi uz veselību, kas sīki izklāstīti TID. TID 11. panta 1. punkts ļauj dalībvalstīm no šīm prasībām atbrīvot smēķēšanai paredzētus tabakas izstrādājumus, kas nav cigaretes un tinamā tabaka. 11. panta 6. punktā ir paredzēta iespēja atcelt šo atbrīvojumu, ja Komisija ziņojumā konstatē, ka ir notikusi “būtiska apstākļu maiņa”, kā noteikts 2. panta 28. punktā.

Tabakas izstrādājumi ir definēti 2. panta 4. punktā. Atsevišķas tabakas izstrādājumu kategorijas ir uzskaitītas 2. panta 14. punkta a) apakšpunktā, un katrai no tām sava definīcija sniegta 2. pantā. Direktīvas 2. panta 14. punktā ir definēts jēdziens “jaunieviests tabakas izstrādājums” un saskaņā ar 19. panta 4. punktu attiecīgie direktīvas noteikumi ir atkarīgi no tā, vai tie ir “bezdūmu tabakas izstrādājumi” vai “tabakas izstrādājumi smēķēšanai”.

Direktīvas 28. panta 1. punktā Komisijai ir noteikts uzdevums (ar “zinātnisko un tehnisko ekspertu” palīdzību) noteiktā termiņā iesniegt pārskatīšanas ziņojumu (par TID īstenošanu un ietekmi). Direktīvas 28. panta 2. punktā noteikts, ka Komisija savā ziņojumā jo īpaši norāda “aspektus, kas būtu jāpārskata vai ar ko jāstrādā, ņemot vērā zinātnes un tehnikas atklājumus [...]”, un Komisijas pienākums ir pievērst īpašu uzmanību “b) jaunieviesto tabakas izstrādājumu tirgus attīstībai [...] un c) tirgus attīstībai, kas rada būtisku apstākļu maiņu”.

Komisija 2021. gada 20. maijā saskaņā ar saviem pienākumiem iesniedza ziņojumu (turpmāk tekstā – “**pārskatīšanas ziņojums**”), kurā tā norādīja uz grūtībām klasificēt KTI atbilstīgi TID izpratnei.

Komisijas īstenošanas lēmums

TID 5. panta 1. un 6. punkts paredz, ka dalībvalstis pieprasa, lai tabakas izstrādājumu ražotāji un importētāji iesniedz savām kompetentajām iestādēm dažādu konkrētu informāciju par katru zīmolu un veidu, tostarp par “ik gadu [...] katra izstrādājuma pārdošanas apjomu katram zīmolam un veidam (gabalos vai kilogramos) katrā dalībvalstī”.

Direktīvas 5. panta 5. punkts paredz, ka Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka formātu, kādā šī informācija darāma pieejama. Šāds īstenošanas lēmums tika izsludināts, pieņemot Komisijas 2015. gada 25. novembra “Īstenošanas lēmumu, ar ko nosaka formātu, kādā iesniedzama un publiskojama informācija par tabakas izstrādājumiem” ((ES) 2015/2186) (turpmāk tekstā – “**īstenošanas lēmums**”). Īstenošanas lēmumā (2. pantā) ir noteikts formāts datu iesniegšanai par, cita starpā, pārdošanas apjomiem saskaņā ar īstenošanas lēmuma pielikumā paredzēto formātu. Formāts nodrošina informācijas sniegšanu par katru izstrādājuma veidu, tostarp par izstrādājuma vienības svaru, izstrādājuma vienībā ietvertās tabakas svaru un “izstrādājumu pārdošanas apjomu”.

Deleģētā direktīva

Komisija 2022. gada 15. jūnijā publicēja ziņojumu par būtisku apstākļu maiņu TID 7. panta 12. punkta un 11. panta 6. punkta izpratnē attiecībā uz aromatizētiem KTI (turpmāk tekstā – “**Komisijas ziņojums**”). Komisijas ziņojumā norādīts, ka iesniegtā analīze ir balstīta uz datiem, kas saskaņā ar 5. panta 6. punktu nosūtīti, izmantojot ES kopīgais ievades portālu, un tajā cita starpā secināts, ka i) KTI pārdošanas apjomi mazumtirdzniecības līmenī no 2018. līdz 2020. gadam vairāk nekā piecās dalībvalstīs procentuāli palielinājušies par vairāk nekā 10 %; un ii) KTI pārdošanas apjomi mazumtirdzniecības līmenī atbilda 3,3[3] % no visu tabakas izstrādājumu kopējā pārdošanas apjoma Savienības līmenī 2020. gadā, tādējādi pārsniedzot TID 2. panta 28. punktā noteikto 2,5 % tirgus daļas robežvērtību. Komisijas ziņojumā tika arī pārbaudīts, vai patērētāju grupa, kas ir jaunāka par 25 gadiem, ir būtiski palielinājusi KTI izmantošanu, un konstatēts, ka tas tā nav.

Komisija 2022. gada 29. jūnijā pieņēma deleģēto direktīvu, ar kuru Eiropas Parlamentā un Padomē tika aizsākts divu mēnešu rūpīgas pārbaudes periods (kas 2022. gada 18. jūlijā tika pagarināts vēl par diviem mēnešiem). Padome un Parlaments neizteica iebildumus, lai gan Bulgārija, Kipra, Grieķija un Itālija iesniedza kopīgu deklarāciju, kurā oficiāli puda savus iebildumus, pamatojoties uz to, ka “ar to [TID] deleģētās pilnvaras tiek pārsniegtas un tā ietver būtiskus elementus, kas rezervēti Eiropas likumdevējiem”.

Deleģētā direktīva tika publicēta Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 2022. gada 3. novembrī un stājās spēkā 2022. gada 23. novembrī.

Ar deleģēto direktīvu tika izdarīti teksta grozījumi TID 7. panta 12. punktā un 11. panta 1. punktā, atceļot atbrīvojumus attiecībā uz KTI. Tajā ir ietverta KTI definīcija, kas iepriekš nebija iekļauta TID, kura paredz, ka “atkarībā no tā īpašībām” runa var būt par “bezdūmu tabakas izstrādājumu” vai “tabakas izstrādājumu smēķēšanai”. Šī jaundefinētā izstrādājumu kategorija pēc tam tika iekļauta 11. panta 1. punktā.

Attiecīgās valsts tiesību normas

Ar 2023. gada noteikumiem deleģētā direktīva tiek transponēta, grozot Eiropas Savienības (tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanas, noformēšanas un pārdošanas) 2016. gada noteikumus 8 noteikumu, lai tajā atspoguļotu deleģētās direktīvas tiesību normas.

Veselības ministrs 2023. gada 26. jūnijā parakstīja 2023. gada noteikumus, un tie 2023. gada 28. jūnijā tika iesniegti *Oireachtas* (Īrijas parlamentā). Paziņojums par 2023. gada noteikumu pieņemšanu tika publicēts 2023. gada 30. jūnija “*Iris Oifigiuil*” izdevumā. 2023. gada noteikumi [...] stājās spēkā 2023. gada 23. oktobrī.

Faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

Prasītāji un ieinteresētās personas visā ES tirgo vai plāno tirgot KTI, tostarp ar raksturīgu aromātu un/vai sastāvdaļas, kas satur aromatizētāju.

Īrijas *High Court* 2023. gada 11. janvārī deva atļauju prasītājiem uzsākt tiesvedību.

Lieta tika izskatīta izskatīja Īrijas *High Court* ([*omissis*: tiesneša vārds]) 2023. gada 11.–12. jūlijā. Spriedums tika pasludināts 2023. gada 15. septembrī, kurā tika nolemts vērsties ES Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par deleģētās direktīvas spēkā esamību.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

Prasītāju un ieinteresēto personu nostāja ir tāda, ka deleģētā direktīva ir spēkā neesoša un tādēļ 2023. gada noteikumi ir prettiesiski. Viņu argumenti ir šādi:

Deleģēto pilnvaru īstenošana / LESD 290. pants

Tā kā 7. panta 12. punkts un 11. panta 6. punkts uzliek Komisijai pienākumu atcelt atbrīvojumus “konkrētai izstrādājumu kategorijai”, attiecīgās izstrādājumu kategorijas ir tās, kas īpaši uzskaitītas TID 2. panta 14. punkta a) apakšpunktā (t. i., tās, kas pastāvēja TID pieņemšanas laikā un ir definētas TID). Šie noteikumi nedod Komisijai tiesības atcelt atbrīvojumu attiecībā uz “jaunieviestu tabakas izstrādājumu”, kā definēts 2. panta 14. punkta a) apakšpunktā. Šo interpretāciju pamato EST lēmums lietā C-220/17, *Planta-Tabak Manufaktur* (ECLI:EU:C:2019:76), kas attiecās uz 7. panta 14. punktā ietvertās frāzes “izstrādājumu kategorija” pareizu interpretāciju.

Komisijas deleģētās pilnvaras, kas noteiktas 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā, nevar izmantot, lai definētu un pēc tam reglamentētu (līdz pilnīgam aizliegumam) jaunieviestus tabakas izstrādājumus, kurus ES likumdevējs nekad nav īpaši apsvēris vai attiecībā uz kuriem pieņēmis politiskus lēmumus.

Tas ir saistīts ar tiesību aktu pieņemšanu par labu kādai politikas vai politiskas izvēlei, kas ir būtisks TID elements, kurš paredzēts attiecīgajam leģislatīvajam aktam un uz kuru nevar attiekties likumīga deleģēto pilnvaru īstenošana.

Ar TID netiek skaidri piešķirtas pilnvaras definēt jaunu tabakas izstrādājumu kategoriju un pēc tam to reglamentēt, atceļot atbrīvojumu.

Līdz ar to deleģētā direktīva ir pretrunā abām LESD 290. panta 1. punkta otrās rindkopas daļām.

TID vispārējā struktūra atspoguļo to, ka ES likumdevējs ir ieviesis sistēmu, kurā uz tabakas izstrādājumiem, kas TID pieņemšanas laikā bija zināmi, ar Komisijas deleģētajiem aktiem var tikt attiecināti daži papildu pienākumi. Turklāt tajā ir paredzēts, ka jauni vai maz zināmi produkti būtu jāuzrauga, lai ļautu ES likumdevējam nākotnē pieņemt jaunus ierobežojumus, kad būs noskaidrots šādu izstrādājumu raksturs un ietekme un primārajā līmenī būs pieņemti lēmumi par attiecīgiem likumdošanas pasākumiem. Tas ir atspoguļots TID noteikumos, 2. pantā paredzot īpaši definētas tabakas izstrādājumu kategorijas un šo kategoriju regulējumu atkarībā no tā, par kuru konkrēti definēto izstrādājumu ir runa.

TID 28. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Komisijai savā pārskatīšanas ziņojumā ir pienākums pievērst “īpašu uzmanību” “jaunieviesto tabakas izstrādājumu tirgus attīstībai” un atsevišķi “tirgus attīstībai, kas rada būtisku apstākļu maiņu”, tādējādi uzsverot, ka būtiskas apstākļu maiņas analīze attiecas uz jau esošajiem tabakas izstrādājumiem, nevis uz jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem saskaņā ar TID.

Pārskatīšanas ziņojums liecināja, ka Komisija atzīst, ka tādi jauni tabakas izstrādājumi kā, piemēram, KTI, rada īpašas regulējuma problēmas, kuras var risināt tikai ar primārajiem tiesību aktiem. Turklāt būtu nelogiski, ja Komisija varētu noteikt jaunas izstrādājumu kategorijas, kurās tā varētu ar atpakaļejošu

spēku piemērot vēsturiskos datus, lai konstatētu “būtisku apstākļu maiņu” 2. panta 28. punkta izpratnē.

Deleģētā direktīva ir pārsniegusi tai deleģētās pilnvaras un ar to tiek nepieļaujami mēģināts reglamentēt būtiskus TID elementus, ieviešot jaunu “īpašu izstrādājumu kategoriju”, kas vienlaikus aptver gan “bezdūmu tabakas izstrādājumus”, gan “tabakas izstrādājumus smēķēšanai”. TID ir skaidri nošķirti bezdūmu tabakas izstrādājumi no tabakas izstrādājumiem smēķēšanai un tiem noteikti ļoti atšķirīgi un dārgāki marķēšanas un iepakojuma noteikumi. TID 19. panta 4. punktā ir skaidri paredzēts, ka jaunieviesti tabakas izstrādājumi ietilpst vienā vai otrā kategorijā, jo šāds izstrādājums nevar būt piederīgs abām kategorijām.

Būtiskas apstākļu mainas noteikšana

Veids, kādā Komisija risināja jautājumu par būtisku apstākļu maiņu, pārsniedza Komisijas deleģētās pilnvaras saskaņā ar TID. Izvērtējot, vai ir izpildīta 2. panta 28. punkta pēdējā daļa, proti, 2,5 % tirgus daļas sliekšnis, Komisija bija izstrādājusi un balstījies uz kļūdainu metodoloģiju. Šādi rīkojoties, Komisija ir pārsniegusi “tehnisko uzdevumu” piemērošanas jomu, kas uz to attiecas saskaņā ar 7. panta 12. punktu un 11. panta 6. punktu.

Komisija ir nepamatoti pamatojusies uz cigarešu un citu tabakas izstrādājumu, tostarp KTI, apjomu, pamatojoties uz principu “uz vienu vienību”, lai gan tai vajadzēja paļauties uz principu “uz svaru” apstākļos, kad KTI satur aptuveni 50 % no parasto cigarešu tabakas svara un ir pieejama informācija par datiem “uz svaru”, lai varētu veikt ticamāku pārdošanas apjoma analīzi, pamatojoties uz “līdzīgu izstrādājumu” principu. Pieņemot šādu fundamentāli kļūdainu metodoloģiju, Komisija ir pārsniegusi tai ar 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā uzticētā tehniskā uzdevuma darbības jomu.

Tabakas daudzums katrā no dažādajām izstrādājumu kategorijām, tostarp KTI, bija vienīgais pareizais kritērijs Komisijas aprēķiniem, ņemot vērā faktu, ka TID nolūks ir regulēt tabakas ietekmi uz veselību. Komisijas lēmums izmantot uz vienībām balstītu aprēķinu, neņemot vērā tabakas daudzuma atšķirības dažādu izstrādājumu vienībās, ir kļūdaini un neuzticami.

Saskaņā ar īstenošanas lēmumu tabakas izstrādājumu ražotājiem un izplatītājiem ir pienākums sniegt datus par tabakas svaru attiecībā uz katru izstrādājumu, kas nozīmē, ka Komisijas rīcībā bija nepieciešamie dati, lai pienācīgi veiktu taisnīgu un pamatotu tirgus daļas novērtējumu, atsaucoties uz piemērotāko tabakas svara rādītāju. Proti, ja KTI tirgus daļa tiktu mērīta pēc tabakas svara, nevis pēc vienas vienības, 2,5 % robežvērtība netiktu sasniegta apstākļos, kad KTI satur aptuveni 50 % no tabakas svara, kāds ir parastajās cigaretēs. Komisija ir pārsniegusi savas deleģētās pilnvaras, izstrādājot fundamentāli kļūdainu metodoloģiju, kas novedusi pie fundamentāli kļūdaina rezultāta, kā rezultātā aromatizētie KTI tikuši aizliegti, pamatojoties uz deleģēto direktīvu, lai gan tiem nevajadzēja būt aizliegtiem.

Atbildētāju argumentācija ir šāda:

Deleģēto pilnvaru īstenošana / LESD 290. pants

Ar TID tiek realizēti centieni izveidot plašu un dinamisku regulatīvo tīklu atbilstoši mērķiem, kuru dēļ tā tika ieviesta, proti, saskaņot tabakas izstrādājumu kopējo tirgu, par pamatu ņemt augstu veselības aizsardzības līmeni un iegūt spējas reaģēt uz tirgus attīstību, tostarp jaunieviešu tabakas izstrādājumu parādīšanos.

TID formulējums ir skaidrs, aptverot visus “tabakas izstrādājumus” šā jēdziena plašajā definīcijā 2. pantā, kas neizbēgami ietver gan tabakas izstrādājumus, kuri pastāv TID spēkā stāšanās brīdī, gan jaunieviešus tabakas izstrādājumus, kā noteikts 2. panta 14. punkta plašajā definīcijā, proti, tabakas izstrādājumus, kas ieviesti kopš 2014. gada aprīļa, piemēram, tādus kā karsējamās tabakas izstrādājumus.

Tā kā 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā nav sniegtas “citu izstrādājumu kategoriju” vai “konkrētu izstrādājumu kategoriju” definīcijas, šīm frāzēm attiecīgi jāpiešķir to parastā nozīme, pieņemot TID teleoloģisko interpretāciju, t. i., ka tās ietver jebkuru tabakas izstrādājumu kategoriju, tostarp KTI, kas ietilpst plašajā “tabakas izstrādājumu” definīcijā. *Planta Tabak* lietā tika aplūkots tikai konkrēts jautājums par to, kā pareizi interpretēt “citas produktu kategorijas” jēdzienu TID 7. panta 14. punktā, un tas nesniedz pamatojumu pilnīgi atšķirīgajam apgalvojumam, kas izteikts šajā tiesvedībā.

Prasītāji un ieinteresētās personas piekrīt apgalvojumam, ka uz KTI attiecas 7. panta 1. punktā un 11. panta 1. punktā noteiktie aizliegumi un 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā noteiktie atbrīvojumi no šiem aizliegumiem. Pēc tam mākslīgi un tādā veidā, kas nav saderīgs ar TID mērķiem un plašo regulējuma tīklu, tiek veltīti centieni, lai uz tiem neattiektos minētās direktīvas 7. panta 12. punkta un 11. panta 6. punkta daļas, kas pilnvaro Komisiju nepiemērot atbrīvojumus, ja konstatēta atbilstība būtiskas apstākļu maiņas kritērijiem. Tas faktiski dotu *carte blanche* neregulētai jaunu aromatizētu tabakas izstrādājumu, piemēram, aromatizētu KTI, ieviešanai, kas neatbilst TPD skaidri noteiktajiem regulatīvajiem mērķiem. 19. panta 4. punktā ir skaidri noteikts, ka TID noteikumi attiecas uz jaunieviešiem tabakas izstrādājumiem, kas nozīmē, ka 7. panta 12. punkts un 11. panta 6. punkts attiecas uz KTI.

Tabakas izstrādājumu ar raksturīgu aromātu atbrīvojums no aizlieguma saskaņā ar 7. panta 12. punktu un 11. panta 6. punktu ir tehnisks uzdevums, kas kļūst saistošs, tiklīdz konstatēta atbilstība konkrētiem objektīviem kritērijiem saskaņā ar TID 2. panta 28. punktu. Visi politikas un politiskie jautājumi saistībā ar šiem aspektiem tiek atrisināti saskaņā ar TPD noteikumiem. Apstrīdētajās tiesību normās ir tikai izklāstīts šā tehniskā uzdevuma apjoms, ko Komisija ir pareizi noteikusi attiecībā uz KTI, īstenojot tai piešķirtās deleģētās pilnvaras, lai īstenotu politikas jautājumus, par kuriem jau ir izlemts TID tiesību normās, un Komisija nav grozījusi tiesību pamataкта būtiskos elementus.

Deleģētās direktīvas paskaidrojuma rakstā bija skaidri norādīts, ka politisko izvēli aizliegt laist tirgū tabakas izstrādājumus ar raksturīgu aromātu ES likumdevējs jau ir izdarījis pašā TID (kā to apstiprina 19. un 26. apsvērumi). Deleģētās pilnvaras nepārprotami attiecas arī uz jaunas tabakas izstrādājumu kategorijas definēšanu, lai nepiemērotu 7. panta 12. punktā un 11. panta 6. punktā paredzēto atbrīvojumu no aizlieguma, kas ir daļa no politikas, lai tiktu izpildīts tehniskais uzdevums – noteikt, vai uz konkrēto tabakas izstrādājumu attiecas būtiska apstākļu maiņa.

Pati TID atbilst LESD 290. panta attiecīgajam saturam un pienācīgajām robežām, kā to apstiprina tās 51. un 52. apsvērumi un 27. un 28. panta tiesību normas. Politiku par pilnīgu regulējumu, aizliedzot aromatizētus tabakas izstrādājumus, apliecina, piemēram, 15. apsvērumi.

KTI neapšaubāmi ir tabakas izstrādājumu kategorija. Ja ir notikusi būtiska apstākļu maiņa, Komisijai nav rīcības brīvības un tai ir pienākums nepiemērot attiecīgo atbrīvojumu.

Direktīvas 28. panta 2. punktā nav ietverta nekoncekvence starp Komisijas pienākumu uzraudzīt tirgus attīstību attiecībā uz jaunieviestiem tabakas izstrādājumiem un [...] arī [uzraudzīt] tirgus attīstību, kas rada būtisku apstākļu maiņu. Starp šiem tirgus attīstības norisēm netika konstatēta nepieciešamā nekoncekvence.

Būtiskas apstākļu mainas noteikšana

TID 5. panta 6. punktā ir skaidri noteikts, ka paziņoto pārdošanas apjomu var izteikt gan pēc svara, gan pēc vienības, un tāpēc Komisijas ziņojumā izmantotajā pieejā nebija nekā nepareiza. Pašā “būtiskas apstākļu maiņas” definīcijā nav precizēta metode, pēc kuras jānovērtē pārdošanas apjomi. Pārdošanas apjoma noteikšanai par pamatu izmantot “vienību” ir skaidri paredzēts un atļauts saskaņā ar TID noteikumiem, tostarp ar 5. panta 6. punktu. Īstenošanas lēmumā ir noteikts pienākums sniegt datus, tostarp par katru izstrādājuma vienību. Dati Komisijai tika iesniegti saskaņā ar 5. panta 6. punkta prasībām.

Lūguma pamatojums

1. pamats: Argumenti par spēkā neesamību un iespējamie LESD 290. panta pārkāpumi

Tiesa nosprieda, ka pastāv pamatoti argumenti, saskaņā ar kuriem Komisija, pieņemot deleģēto direktīvu, ir nepieļaujami iejaukusies ES likumdevēja ekskluzīvajā likumdošanas jomā, kas ir pretrunā LESD 290. pantam.

Konkrēti, pastāv pamatoti argumenti par deleģētās direktīvas spēkā neesamību, ņemot vērā šādu pamatojumu:

Komisija, definējot jaunu tabakas izstrādājumu kategoriju, proti, KTI, un nolēmējot, ka uz šo kategoriju nav attiecināmi 7. panta 12. punktā un

11. panta 6. punktā paredzētie atbrīvojumi, nepieļaujama veidā ir izdarījusi politisku izvēli, ka tabakas izstrādājumu kategorija, kura tirgū ir jauna, kuras vēl nebija TID pieņemšanas laikā un par kuru ES likumdevējs nav veicis atsevišķu politikas un veselības aizsardzības novērtējumu, tomēr ir jāaizliedz, pamatojoties uz pārdošanas apjomu. Vismaz var apgalvot, ka tas ir saistīts ar politisku izvēli, ko varēja izdarīt tikai ES likumdevējs, nevis Komisija.

Tas, ka TID struktūra veidota tāda, ka ES likumdevējs saglabā jaunieviešu tabakas izstrādājumu pārbaudi, ņemot vērā zinātnes un tehnikas attīstību, un ka jautājumi par vienkāršu aizliegumu, it īpaši, ja izstrādājumus varētu nebūt viegli iedalīt bezdūmu tabakas izstrādājumu vai tabakas izstrādājumu smēķēšanai kategorijās un ja šajos izstrādājumos nav tāds pats tabakas saturs kā esošajiem izstrādājumiem, būtu jārisina ar primārajiem tiesību aktiem pēc tam, kad likumdevējs ir izdarījis politisku izvēli attiecībā uz labāko veidu, kā reglamentēt šos jaunus izstrādājumus. Definējot jaunu izstrādājumu kategoriju, kas aptver gan bezdūmu tabakas izstrādājumus, gan tabakas izstrādājumus smēķēšanai, lai uzreiz aizliegtu šāda jauna izstrādājuma aromatizēto versiju, iespējams, tiek pārkāptas LESD 290. panta 1. punkta otrās rindkopas abas daļas, jo tiek mēģināts leģislatīvā aktā ietvert būtisku elementu un šādas izvēles tvērums, saturs un mērķis nav skaidri definēti TID.

Spēkā esamības argumenti nozīmē, ka Komisijai būtu deleģētas pilnvaras atbrīvot visus jaunievieštos aromatizētos tabakas izstrādājumus no aizlieguma, ja šie izstrādājumi atbilstu 2. panta 28. punktā paredzētajiem pārdošanas apjoma nosacījumiem neatkarīgi no tabakas satura vai ietekmes uz veselību šajos izstrādājumos salīdzinājumā ar esošajiem izstrādājumiem. Tas, iespējams, iesaistītu Komisiju politisku izvēļu izdarīšanā, kas nav tās kompetencē.

2. pamats: Iespējamā būtiskā kļūda, nosakot, vai ir notikusi būtiska apstākļu maiņa

Tiesa ir atzinusi, ka pastāv pamatots arguments par to, vai Komisija ir izpildījusi savu uzdevumu noteikt, vai ir notikusi būtiska apstākļu maiņa saskaņā ar 2. panta 28. punktu. Konkrētāk:

Komisijas veiktajā kvantitatīvajā pārdošanas apjoma analīzē netika salīdzināts līdzīgs rādītājs ar līdzīgu, lai gan šāda līdzīga rādītāja analīze Komisijai bija juridiski un faktiski pieejama. Ar Komisijas metodoloģiju netika mēģināts vienādot KTI un cigarešu (un citu tabakas izstrādājumu) rādītājus attiecībā uz tabakas saturu, lai pārlicinātos, ka tiek salīdzināti līdzīgi salīdzināmi rādītāji, veicot novērtējumu par to, vai KTI izplatības līmenis tirgū ir bijis tāds, kas varētu pamatot aromatizētu KTI aizliegumu, īstenojot centienus sasniegt veselības aizsardzības mērķi.

Viens no galvenajiem TID mērķiem ir veselības aizsardzība, ņemot vērā tabakas kaitīgo ietekmi. Tādējādi tabakas izstrādājumu tabakas saturs ir galvenais jautājums, kas nosaka TID regulatīvos pasākumus. Šiem mērķiem, iespējams, labāk atbilstu pieeja, kurā galvenā uzmanība tiktu pievērsta vispārējam tabakas saturam tabakas izstrādājumos un, pamatojoties uz to, novērtēts pārdošanas apjoms.

Pastāv pamatots arguments, ka tas, ka Komisijai *prima facie* varēja būt pilnvaras veikt analīzi, atsaucoties uz pārdošanas apjomu, ņemot par pamatu vienu izstrādājuma vienību, neatbrīvo Komisiju no pienākuma nodrošināt, ka TID pamatmērķi attiecībā uz veselības aizsardzību tiek labāk sasniegti, izmantojot citu Komisijai pieejamu iespēju, t. i., novērtējot salīdzināmus pārdošanas apjomus, pamatojoties uz tabakas saturu.

1. papildinājums

Īrijas *High Court* spriedums, kas pasludināts 2023. gada 15. septembrī